

Splošni pregled

Božidar Flegerič †. Širši današnji slovenski svet je le malo poznal pesnika Božidara, ki je umrl dne 9. junija v svoji rojstni vasi, v Vodrancih na Štajerskem a tem bolj so ga poznala njegova domača brda, vinorodne Slovenske gorice; zakaj večno je romal po njih kakor deseti brat, potnik usode, ki mu ni privoščila stalnosti „zadovoljnega Kranjca“. Danes si srečal popotnega človeka, strmečega predse, v obnošeni gosposki suknji na prašni beli cesti, drugega dne zarana ti pride nasproti iz skednja kmetijske hiše, kjer je prenočil na senu, a še istega dne je gost župniku, znancu iz dijaških let, ki pomilujoč gleda na izgubljenega pesnika; Flegerič pa mu citira verze slovenske in hrvatske in latinske in italijanske; zakaj ob kaplji vina se mu je zbudila otrpla duševna sila, oko mu je zažarelo in stare podobe se mu obnavljajo. Od takih prilik je živel gmotno in duševno; čim je zaznal, da se mudi v bližini človek literarnega zanimanja, brž se je pojavil v njem „popotni človek“, ki ne gleda na solnčno žego niti na težavo pota — težki so bili zadnja leta Flegeriču koraki — in v znaku literature je bil skoro „bratu brat“.

Dve generaciji je živel Božidar; s 66. letom je legel v grob. Bil je siromak, ki ga je rana nesreča treščila na tla; hiral je, dokler mu ni „reje zmanjkalo in je ugasnil“. In reje mora zmanjkati v tesnih kmetijskih razmerah, v osamelosti selski; sigurno je mora zmanjkati duhu, ki ga je razvoj ločil od kmetijskega življenja, pa mu ga ni nadomestil z ničimer; Božidar naj bi bil kmet, pa ni bil kmet, želel je biti gospod, pa ni bil gospod. Študiral je gimnazijo v Varaždinu in Mariboru, dovršil univerzo v Gradcu, bil profesor v Oseku — končno pa popotnik Slovenskih goric brez cilja.

Baš sedaj, ko to pišem, je ob cilju; devajo ga v grob tam pod jeruzalemskim gričem v zemljo domačo, ki jo je nekdaž opeval, v zemljo Stanka Vraza, Davorina Trstenjaka in Božidara Raiča, vse samo iskrenih in plamenečih duš, otrok večnolepe ilirské dobe. Flegerič je dejanski častil spomin teh svojih zemljakov in, držeč se tradicij in položaja svoje ožje domovine, zrl vedno na hrvatski iztok, pa bil pesnik in pisatelj slovenski.

Dr. Fr. Ilešič.

Enajst mladih poljskih pesnikov iz Ukrajine je izdalo knjigo: „Różnymi szlaki“. Noworocznik literacki młodzieży kijowskiej z przedmową Kazimierza Tetmajera. Kijów, 1906 r. (Na raznih potih. Literarni almanah kijevske mladine s predgovorom Kazimira Tetmajerja. Kijev, 1906. l.) Poljsko slovstvo je postalo v najzadnjem času povodom ruske revolucije samo revolucionarno in bojovito, celo Tetmajer in Przybyszewski sta položila svoj obol revoluciji na žrtvenik, prvi z dramo „Rewolucya“, drugi s „Tyrtenszem“, in zato se zdaj čudno slišijo akordi te mlade generacije, ki izzvenevajo vsi v mračni melanholiji. Bol, polna žalosti in hrepenenja, veje iz vseh teh verzov in proze, tisto temno hrepenenje, ki se vzbuja v človeku jeseni, ko ve, da je vse zaman, da pride in leže na vsa pota mrzla zima. „Zopet si prišlo k meni, hrepenenje — sestra moja. Tako sanjavo se zibljejo tvoji veliki beli cvetovi z divno vzbočenimi čašami... Vstalo si pred mano iz

svetlobe, iz vzduha, vse megleno, sivo kakor nočna tema, z velikimi, solznimi očmi, polnimi žalosti, nepremično, tiho... In tvoja krila so brez šelesta obdala mojo glavo... V takih glasovih se gubijo vse te pesmi in črtice. Predgovor je napisal Tetmajer, še nedavno sam veliki poet melanholije. „Ne morem se strinjati“, pravi, „z ono smerjo, kamor se najbolj nagibljejo poezije gospodov, čeprav so lepe. Sedaj je doba energije, ne melanholije...“ Toda ti mladi pesniki si niso sami krivi svoje boleznosti. Zrasli so ob samih tožčih zvokih predhodne generacije. Kasprovicz, Przybyszewski, Tetmajer so bili vsi glasitelji pesimizma in ta se je vsesal mladini v dušo. A ko se otrese njih vpliva in se postavi na samostojna tla, jim vzgoji iz svojih vrst morda vredne naslednike. Vsaj obeta veliko.

Vojeslav Molè.

Marija Konopnicka je izdala novo delo „Przez głębinę“ (Čez globine), Lwów, Księgarnia Polska B. Polonieckiego, 1907. V krasnih sekstinah popisuje šege pri obletnici slavljenja horodeljske unije, ki jo slavi helmčinsko prebivalstvo.

V. M.

Eliza Orzeszkowa se je poslužila večje tiskovne svobode, ki je zavladala v Rusiji, in je začela priobčevati svoje spomine iz leta 1863. Bila je sama svedokinja tega revolucionarnega leta in popisuje sedaj s svojo lastno ji plastično umetniško silo vse, kar je takrat videla, slišala in sama doživela. „Litewski Kuryer“ je prinesel že črtico „Oficer“, „Tygodnik Ilustrowany“ pa „Gloria victis“. *V. M.*

Listnica uredništva. Gosp. A. St. v Ljubljani: Nameravali ste v svoji pesmi „Junak“ nekaj jako lepega povedati, a to se Vam ni posrečilo. Verzi so sicer gladki, toda pomislite:

In meč potegne mlad junak
ter vrane pokonča —

Kdo na svetu vrane z mečem pokončava in katere vrane bi čakale, da jih doseže kdo z mečem? Vem, da imate v mislih vrane brez perotnic, toda vendar! Prispodobe se morajo ujemati! — Gosp. Stefan Poljanec: Ena ali druga Vaših pesmic pride na vrsto. S tem seveda še ni rečeno, da ste že kdove kako velik poet. To je le še bolj igrakkanje, a tudi v igrakkanju se kaže včas talent. Za zdaj torej samo toliko, da Vam ne vzamemo poguma. Z resno voljo pa lahko še kaj postanete. — Gosp. H. H. Nabrežina: Vaše „duhotvorbe“ ne moremo priobčiti v „Zvonu“.

